

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Cenjenim „Zavezinim“ društvom. — Ob novem letu. — Kām vodi klerikalizem. — Hribar ali Žičkar? — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica upravnštva.

Cenjenim „Zavezinim“ društvom.

Ob novem letu se obračamo do vseh častitih „Zavezinim“ društev in do vsakega posameznega člana teh društev z uljudno prošnjo, da izvoli vsak v svojem delokrogu priporočati in razširjati „Zavezine“ liste: „Učiteljski Tovariš“, „Popotnik“ in „Zvonček“. V teh hudih in osodepolnih časih, ko so odprli nasprotniki vse zatvornice sovraštva do svobodne šole in svobodomiselnega učiteljstva, ko delajo z vsakovrstnimi sredstvi, da vzamejo ves upliv učiteljstvu med ljudstvom, ko delajo po dani paroli, da je „šola prokletstvo za ljudstvo“, v tem času je sveta dolžnost vsakega zavednega učitelja in učiteljice, da se postavi z vsemi silami v bran temu nasilstvu. V „Učiteljskem Tovarišu“ odbijajmo krepko a dostojno sovražni klerikalni naval na oni blagonosni šolski zakon, ki ga je podpisal naš modri vladar sam; v „Učiteljskem Tovarišu“ branimo svojo svobodo, zagovarjamo svoje pravice in se potegujemo za izboljšanje svojega gmotnega stanja; v „Popotniku“ se bodrimo k napredku v strokovnem svojem delovanju, v „Zvončku“ pa naj najde nežna slovenska mladina lepih nauk in prijetne zabave! Vsi trije listi pa bodo izvrševali tem laže in tem uspešneje svoje programe, čim več sotrudnikov in naročnikov bodo imeli.

Nobeden zaveden učitelj in učiteljica naj ne bo brez „Učiteljskega Tovariša“, nobena šola in nobena učiteljska knjižnica brez „Popotnika“ in „Zvončka“. Prvo številko vseh teh listov smo poslali na ogled nekaterim našim prijateljem in tovarišem, a to izrecno le I. številko.

Častite naročnike „Učit. Tov.“ opozarjamo na listnico upravnštva.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Ob novem letu.

Danes nastopa naš list svoje 41. leto. Kakor dosedaj, tako bo tudi v novem letu „Tovariševa“ prva in najsvetjša naloga, potezati se neustrašeno za pra-

vice nove šole in svobodomiselnega učiteljstva. Naj se zaganjajo klerikalci ali krščanski socialisti, ki so najzagrizenejši sovražniki nove šole in naprednega učiteljstva, kolikor hočejo v nas, jim brez strahu in odkrito povemo, da ne bomo niti za las odstopili od započete delovanja, ampak se še vedno bolj pogumno in navdušeno potezali in borili za dobro stvar, ki je življenskega pomena za novo šolo, napredno učiteljstvo in slovenski narod.

Časi, v katerih se nahajamo dandanes, so resni, ozbiljni. Klerikalci nastopajo vedno drznejše po naši domovini ter se z vso silo in raznimi zvijačami upirajo vsakemu napredku, ker predobro vedo, da je neuko, neumno ljudstvo najzvestejše orodje v dosego klerikalnih namenov. Če pa govorimo o klerikalcih, nimamo s tem v mislih duhovnikov kot takih, saj je vendar znano, da je še mnogo duhovnikov, ki ne prisegajo na klerikalizem, nasprotno je pa premnogo koristolovnih in sebičnih posvetnjakov, ki tiče v klerikalizmu črez ušesa. Seveda, koristolovci in sebičneži so pa klerikalci vsi. Nezavednost našega kmetijskega ljudstva je pa glavna njih opora. Sveta dolžnost vsakega naprednega učitelja pa bodi, da poučuje narod ter mu pri vsaki priliki odpira oči, da še začasa izpregleda ter pravočasno zapazi veliko nevarnost, ki mu preti od strani klerikalcev. Stopajmo med narod, prirejjamo shode ter dramimo ljudstvo na teh shodih s poljudnimi govori, s predavanjem iz kmetijstva itd. V ta namen naj se osnuje v vsakem okraju poseben odbor, ki pa ne sme biti v dotiki z okrajnim učiteljskim društvom. Ta odbor naj potem prireja shode v raznih krajih — posebno letos, ker bomo imeli v kratkem deželno-zborske volitve. Ako je okraj preobsežen, naj se ustanovi več takih odborov, oziroma pododborov. K vsakemu takemu shodu naj se povabijo tudi naši napredni državni in deželni poslanci dotičnega okraja ter drugi veljavni in vplivni možje iz okraja, da tudi le-ti povedo našemu ljudstvu kako vspodbudno besedo.

Ljudstvo je treba temeljito poučiti, kakošen namen imajo klerikalci s šolo. Zato objavljamo danes še enkrat pamflet, ki ga je priobčil klerikalni „Novi List“ iz Trsta dne 24. listop. m. l. Objavili smo ga sicer že v zadnji številki. Ponatiskujemo ga pa danes zopet, da ga bo bralo vse slovensko učiteljstvo, ker se razpošlje današnja številka v par tisoč iztisih. Ta najnovejši klerikalni napad na novo šolo in napredno učiteljstvo se glasi:

„Učiteljstvo — resen stan. (Napisal ne- učitelj in — vendar učitelj!*) Ako trdim, da je učiteljstvo resen stan, menim, da s tem nikomur ne storim krivice. Pač pa se utegnem zameriti na to ali ono stran s tem, kar hočom v nastopnem spregovoriti o učiteljstvu in njega zastopnikih.

In kaj je, kar hočem povedati?

To-le: dobra polovica naših učiteljev ne zasluži tega imena v pravem pomenu besede, kar ni v čast in ponos temu resnem stanu.

In to trditev hočem takoj tudi utemeljiti in jo podkrepiti s tehtnimi dokazi.

Dokler je bil naš šolski pouk izročen duhovskemu stanu, često pa redovnikom, rohnelo se je proti tem učiteljem, da so prestrogi, preneuki, a v splošnem prekonservativni. V tem pogledu se morda to strinja, v pogledu strogosti, kar mi je znano, so bili učenci nemalokrat neusmiljeno pretepani po kakem strastnem učitelju. Dogajale so se v tem pogledu nemalokrat stvari, pri katerih bi bil smel govoriti kazenski zakon o jstro besedo.

In vendar je resnica, da je baš v tej dobi nastala prislovica „šiba novo mašo poje“. V današnjem pomenu ljudske vzgoje je ta pregovor nekako primitiven, ker po nazorih našega časa to pač ni nič posebnega, ako kdo samo — novo mašo poje. Toda iz tedanje šole so izšli tudi drugi znameniti možje slovenski možje, pred katerimi bi smela naša doba narediti globok poklon in to sta storila brezovka in „kanarček“ („španski les“) patrov frančiškanov.

No prišel je čas, ko se je redovnikom iztrgal iz rok šolski pouk ter ga izročil lajikom v kratkem jopiču. Menili bi, da postane potem v marsičem bolje ter da boče tudi „kulturni napredek“ zadobil drugo lice. Toda naravnost rečeno napredek je vsled nove naredbe tičal v tem, da je več ljudi možkega spola dobilo svoj stalni kruhek, a dežela in država je dobila izdatno breme na stroških za vzdrževanje novih učnih učiteljskih močij.

A sedaj si oglejmo te nove učne moči od bliže, za katere narodi potrošijo tako ogromnih svot, a katere svote so še vedno premajhne, ako se upošteva potrebe, ki jih ima novo učiteljstvo z ozirom na njega domačnost itd., a se s temi potrebami primerjajo priproste potrebe redovnikov, katerim je n. pr. zadostovala ena kuta za leta in leta in ni bilo treba jemati ozira na „vnanjost“ učitelja.

Kaki so povprečno naši novodobni učitelji?

V svojem 19. letu ostavi učiteljišče in potem je „zrel“ za učitelja, — torej pravcati otrok med otroci! Pa mi povej, čitatelj, koliko spoštovanja zamorejo imeti otroci pred tako mladim učiteljem? Prav malo, a ga tudi zares malokdaj imajo. Resnica je temveč, da s takim učiteljem učenci norce brijejo ter se ne brigajo za njegove opomine, katere često ne smatrajo niti resnim. Gorje pa ubogemu učitelju-mladeniču, ako bi se drznil dati ukor učencu, ali ga celo kaznovati! Tu leti toče in dežja na reveža od strani starišev! No nemalokratov po-

učujejo taki učitelji otroke v „boljših hišah“ za kak novičič odškodnine, kajti težko se izhaja ob bori plačici učitelja začetnika.

Ako se pregreši učitelj v kakem oziru, v nevarnosti je njegov „postranski zaslužek“. Ali ni ob takih in enakih razmerah učitelj pravcati „parija“ učencev in njihovih roditeljev, cele javnosti svojega okraja? No, in učiteljski stan gotovo ne žanje lovorik od takih prepogostih slučajev!

Pa to še ni najslabša stran učiteljstva. — Ozrimo se po drugi „kvalifikaciji“ večine učiteljev. Povprečno gre govorica, da so učitelji (sit viena verbo!) — „lumpje“, t. j. pijanci, ponočnjaki, babjeki in kar je takega več. In ta govorica ni tako neopravičena. Učitelj, ki je vsled prirojene človeške slabosti zabredel recimo v slabo družčino, česar ob svojih stanovskih ozirih često ne more drugega nego postati pijanec in ponočnjak. Koliko sicer dobrih učnih močij vidimo poginiti na tej strasti. Znani so mi slučaji, ko so učitelja našli pijanega, spečega za kakim plotom, ko bi imel iti poučevati v šolo, ali vsaj je bil zaklenjen doma v svoji sobi med tem, ko je „razred“ čakal nanj.

Resnično je, da je tem razmeram mnogo krivo to, ker imajo učitelji mnogokrat preveč prostega časa, kajti da bi se učitelj posvetil kakemu idealnemu poslu v korist narodne blaginje ali prosvete v svojih prostih urah, to je pač težko zahtevati, — istina pa je tudi, da taki učitelji niso v čast svojemu stanu. Zdaj pa si vzemimo resnost in vzvišenost učiteljskega stanu, za kateri bi moral vsak učitelj žareti z vsem idejalnim žarom svoje duše, in pa take zastopnike tega stanu! Ali je možno misliti, da izvršuje tako učiteljstvo vestno svoje dolžnosti? Nikakor! V takem učiteljstvu se zaplodi vsled zadolževanja itd. beda in ž njo demoralizacija, ki rodi učiteljske rodbine, na katere zasmehom kaže sleherni občan. Ali kaj še posamezni člani učiteljstva! Tu je žalostnih, pomilovanja vrednih eksemplarov, ki končujejo svoje življenje v obupu in — bolnišnicah.

Ni potem čudo, ako se učiteljstvo često pritožuje čez premajhno plačo.

Bože! Ako bi se hotelo samo vse dolgove in druge „lepe“ obveznosti učiteljev poravnati, trebalo bi vzeti v roke par milijonov! Učitelj vzgajaj in redi mnogoštevilno deco, ženo itd. a to vse iz svoje plačice, res ni čuda, da se tožbe za povišanje plače v enomer množijo, kar vsega ni bilo treba pri — **redovnikih**. (Sic! Uredn.)

No in potem tudi ni čuda, ako učiteljstvo v sedanjih oblikih napravlja slab in baš nasproten utis na one, ki bi se sicer radi potegnili za njega dobro, a naposled je še najmanjše čudo, ako postane veliko število učiteljev v svoji stiski in bedi — renegatov in narodnih neznačajnežev, kakoršni so se jeli baš v zadnjem času ponavljati v slovenskem učiteljstvu iz narodno-naprednega tabora, katera firma je baš nekako primerno zavetje za bankerotirane kolege. Le poglejmo v vrste narodno-naprednih učiteljev! Morda je ni izjeme med njimi, ki bi ne bila zapadla demoralizaciji vsled gori označenih razmer.

Resnično, ako se gre stvari na nje politično dno, morali bi spoznati, da baš oni najmerodajnejši faktorji, ki so poskrbeli za lajike v učiteljstvu, so dobro znali, kam pride med avstrijskimi Slovani po teh zastopnikih učiteljstvo; — znali so, da mora obvezeti demolarizacija polagoma ves učiteljski stan, a kot takega ga ima potem nemška propaganda ondi, kjer ga je hotela imeti; pri-

*) Torej duhovnik in sicer kranjski župnik, ki spada v vrsto najpredrznjših klerikalnih hujskačev. Ta „poštenjak“ se ga je svoje dni ko je kaplanoval na Gorenjskem, večkrat tako nalezal, da se je večkrat z največjo težavo prigunčal v kaplanijo. Nekega dne se je v svoji skrivnostno sladki ginjenosti s stopnjic kaplanije tako zakobacal navzdol, da so ga morali kmetje vsega pobitega in krvavega nesti v kaplanijo. Po- metajte torej najprej pred svojim pragom, potem se šele lotite ubogega, sestradanega učiteljstva!

pravljenega, izročiti slovensko deco nenasitnemu germanskemu žrelu.

Na vse to kažejo jako sumljiva znamenja v „Učiteljskem Tovarišu“. Ta list naprednih učiteljev je pisan že popolnoma v duhu prusaškega „Schule und Haus“ in skoro da v duhu — Schulvereinskem. Ako pristaši te stranke pravijo: „bodimo mednarodni!“ ali da pozdravljajo v svoji sredi strastnega germanofila Peerza in druge take stvari, potem vemo, kam pes taco moli, potem vemo, da imamo v onih ljudeh, ki bi morali biti glavna narodna opora naše mladine, najnevarniše narodne izdajice. A v očigled tej nevarnosti moramo trpečim srcem vzklikniti: tudi to je še moralo priti čez naš ubogi narod in srčno želeli si moramo nazaj zopet časov z redovniškim učiteljstvom, ki vsaj ni vzgajalo nar. mladine za tujce.“

Ta pamflet je dobro došlo sredstvo, da povemo pri prostemu ljudstvu na shodih, v društvih, družbah in zasebnih pogovorih, da je šola v nevarnosti, ne pa vera.

Po vestno izpolnjeni službi v šoli stopimo med narod ter priporočajmo ljudstvu časopise, ki so naklonjeni novi šoli in naprednemu učiteljstvu, zatirajmo pa kar najodločneje vse klerikalne liste. V ta namen naj postavi zgoraj omenjeni odbor v vsaki vasi zaupnega moža, neučitelja, ki bo imel nalogo, širiti napredne časopise. Mi mu stojmo le z dobrim svetom ob strani. Bodimo pa taktni, a vendar brezobzirni, kakor so bili brezobzirni klerikalci za časa državnozbornskih volitev, ter se skrbno ogibljimo povsodi osebnih žaljenj in izgrediv, da neočastimo lepega učiteljskega stanu in da nam nasprotniki ne bodo mogli očitati napak. Učimo se od klerikalcev, kako se ti pehajo in trudijo za svoje namene. Posnemajmo jih. Kar je dovoljeno njim, to mora biti dovoljeno tudi nam, saj smo vsi najzvestejši sinovi in hčere naše ljube Avstrije.

V prvi vrsti se mora pa vsaka napredna učiteljica in vsak napreden učitelj okleniti kar najtesneje našega glasila „Učit. Tovariša“. Ta nam bodi zvezda vodnica, ki nam bo vsem kazal pot, po katerem nam bo mogoče čim preje priti do zaželenega cilja. Zato mora biti pa vsaka napredna učiteljica in vsak napreden učitelj naročnik in plačnik „Tovarišev“, komur je mar, da ne bodo preplavili klerikalci naše lepe domovine z redovnimi šolami. Upamo tudi, da ga ne bo nobenega več med nami, kdor bi bil naročnik klerikalnega „Slovenskega učitelja“. Kdor ga je letos pazno čital, je lahko izprevidel, da so redovne šole njegov uzor in ideal. Komur ga bodo še usiljevali, naj kratkomalo takoj vrne tega sladkega zapeljivca ter s tem javno pokaže, da je prijatelj nove šole, ne pa redovnih šol. Glej, kdor ni slep; poslušaj, kdor ni gluhi!

Kam vodi klerikalizem.

Čudno je, čudno, da se ravno tisti ljudje toliko brigajo za ljudsko šolo, ki nočejo biti navezani na ženo in otroke! Ti ljudje žive med nami v posvetnih zadevah z glavo v vreči in vsaj dve stoletji prekasno, a hočejo vendar povsod gospodovati in vse najbolj vedeti. Oni hočejo spraviti pod ključ vse dobrote človeštva ter jih po malem drago prodajati. Ker pa zavedni ljudje nočejo imeti takih varuhov, se klerikalni fanatiki zadirajo proti

njim in ljudstvo proti njim šuntajo. — Ko bi Krist zopet med nas stopil, bi ga ti ljudje še enkrat križali — ako bi ga mogli. — Ljudje, ki imajo drug poleg drugega na sebi vseh sedem glavnih grehov, obrekujejo najboljše delavce za ljudsko prosveto in ljudsko blagostanje. Oni hočejo biti naši vodniki v vseh rečeh in nas varovati kakor kozel vrt in volk jagnje. — Poglejmo v špansko zgodovino, kam spravljajo klerikalni fanatiki svoje varovance, svoje „ovčice“.

Na Španskem je bilo v početku 17. stoletja 9000 moških samostanov. Poleg teh je bilo vse polno nunskih. Reda dominikancev in frančiškanov sta štela 32.000 udov. — Pred smrtjo kralja Filipa III. je bilo v Sevilski škofiji 14.000 kaplanov in v Kalahorski celo 18.000.*) Ti ljudje so osrečevali ljudstvo po receptih naših klerikalnih fanatikov. Če oni niso osrečili Špancev, tudi klerikalci drugih dežel svojih „ovčic“ ne osrečijo. Zgodovina vseh držav nam kaže, da je blagostanje ljudstva odvisno od načel, katerim duhovščina vedno nasprotuje.

Poglejmo, kako je bilo v Španiji ob času, ko je stal klerikalizem na vrhuncu svoje oblasti.

Takrat je bilo pomanjkanje tako veliko, da celo kralj sam ni mogel plačevati svojih privatnih slug ter sproti poravnati svojih dvornih dolgov. — Leta 1693. se je ustavilo izplačevanje vseh penzij in se je odtrgala tretjina plače vsem uradnikom in ministrom. Lakota in uboštvo je vedno naraščalo in v letu 1699., piše angleški poslanec Stanhope, ki je bil takrat v Madridu, ni prišel dan, da bi ne bili ljudje med pretepanjem za kruh abiti. Njegov tajnik je videl, kako je bilo pred neko pekarijo pet žensk v gnječi zadušeni. K siromakom v mestu je prišlo še iz okolice in z dežele v mesto čez 20.000 prosjakov, ki so ropali in morili prebivalce ob belem dnevu. Skozi celih 20 let je bilo mesto Madrid v anarhiji. Uboštvo in siromaštvo ljudstva v 17. stoletju se ne da popisati. Glavno mesto Madrid je trpelo hudo lakoto in revščina se je kazala po vsej državi, ki je bila preplavljena z menihi, duhovni in nunami. Vsi ti ljudje so hoteli dobro živeti, a niso prišli za nobeno v resnici koristno delo, ampak izsesavali ljudstvo in je izkoriščevali, kjer je bilo mogoče ter je vodili po potih barbarstva, nevednosti in uboštva. Marsikatera cerkev je imela po več zgodovinpiscev, a to ni prineslo nič v usta in na život. Madrid je imel v početku 17. stoletja 400.000 prebivalcev, v početku 18. stoletja pa samo 200.000. — Sevilla, v 16. stoletju najbogatejše špansko mesto s 16.000 tkalnimi stoli, pri katerih je koristno delalo 130.000 oseb, je padla v 17. stoletju na manj nego 300 tkalnih stolov in mesto je vsled propada obrti izgubilo $\frac{3}{4}$ prebivalcev. Vinogradi in oljčni nasadi v okolici so bili popolnoma zanemarjeni. — Toledo je imelo v prvi polovici 16. stoletja čez 50 tvornic za volnenino, leta 1665. pa samo še 13. Obrt s svilo je skoraj popolnoma prenehala. Ravno tako se je godilo z drugimi obrtnijami. — Poprej so se izdelovale po španskih mestih rokavice ter pošiljale v razne dežele. Tudi ta obrt je prenehala in prišlo je siromaštvo in grenek spomin na prejšnje bogastvo. Prebivalstvo Španije se je vedno bolj pogrezalo v revščini ter od lakote umiralo. Ljudje so cepali od lakote po ulicah in cestah. Madrid ni imel do 18. stoletja nobene javne knjižnice. Znanstva

*) Henry Thomas Bukle's Geschichte der Civilisation in England. I. Band. pag. 45. Pis.

so se zaničevala in vsako kritikovanje že v kali zadušilo. Vsako preiskovanje in kritično motrenje je veljalo za grešno, trdna vera in ponižnost pa za najvišji zmožnosti. — Razširjanje posvetnih znanstev je veljalo za hudo delstvo, nevednost za krepost, „ker tako človek lažje pride v nebesa“. — Leta 1760. se je predrznil nekdo predlagati, naj bi se snažile ulice po Madridu. Njegov nasvet je naletel na splošen odpor. Zdravniki sami so predlagali, naj ostane pri starem, češ, da nesnaga ublažuje zrak, ki bi bil sam na sebi preoster. Kopati se je veljalo za pregrešno, zato so se podrle vse javne in privatne kopeli. Zdravniki so znali samo kri puščati in dajati čistilo. Kdor se je njim zaupal za več časa, je lahko naredil križ čez svoje življenje. Kralj Filip V. si je uzel irskega zdravnika, ker med domačimi ni našel nobenega zaupanja vrednega. Zdravila so se dobivala samo iz tujih držav; med domačimi so bila ona še najboljša, ki niso škodovala. — V sredi 18. stoletja ni imela Španija nobenega kemikarja, nobenega profesorja javnega prava, prirodoslovja, anatomije in botanike. Imeli niso nobene domače španske zemljepisne karte in nobenega, ki bi jo znal narediti. Vsi zemljevidi, ki so jih imeli, prihajali so iz Francoskega in Nizozemskega. Nobeden Španec ni več znal, kako se delajo in oskrbujejo ladje. Treba je bilo pošiljati po angleške tesarje; domačini niso imeli do takih rečij ne veselja, ne znanja, — Rudniki so bili zapuščeni. Morali so zopet priti tujci, da so delo po rudnikih nadaljevali. Treba je bilo vedno in vedno klicati tujce za razna dela, ker so bili domačini nevedni.

Tako se je godilo na Španskem, ko je imela duhovščina brezmejno oblast! Tako osrečuje klerikalizem! Tako se je godilo v času, ko je slavní dominikanec Bleda rekel, da je treba vsakemu, ki ni trdne vere, kar vrat prerezati; klerikalci so izgnali takrat okoli en milijon najdelavnejših ljudi iz dežele kakor divje zveri, ker so jih sumničili in dvomili, so li zadosti trdne vere. Mnogo jih je bilo ubitih, posekanih, oskrunjenih in v morje vrženih. Na eni sami ekspediciji v Afriko jih je poginilo v malo mesecih okoli 100.000. To peklensko gonjo je bil pričel nadškof v Valenciji leta 1602. On je vložil proti Moriskom pri kralju Filipu III. spomenico. Ko je ta cerkveni knez videl, da so našli njegovi nazori pri duhovščini toplo podporo in ga krona ni zavrnila, vložil je v isti namen še drugo spomenico. Knezoškof je govoril uradno. Njegovo dostojanstvo in stališče sta ga storili za naravnega zastopnika španske cerkve in tako je zagotavljal kralja, da vsaka nesreča, ki je zadela monarhijo, bi bila provzročena po navzočnosti nevernikov in sedaj bi bilo potrebno, jih iztrebiti in pokončati kakor je bil storil David s Filistejci in Savel z Analekiti. Rekel je, da je bila armada, ki jo je bil Filip II. v letu 1588. poslal proti Angliji, zato pokončana, ker Bog ni hotel dopustiti, da bi se pobožno podjetje posrečilo, ker so podjetniki trpeli med seboj domače brezverce; da se je vsled istega povoda ponesrečila ekspedicija v Algir, zakaj jasno je, da se nima nič posrečiti, dokler bode Španija obljudena s krivoverci in verskimi odpadniki. Zaradi tega je opominjal kralja, naj prežene vse Moriske, pustivši jih samo nekoliko, ki se porabijo deloma za galero, deloma za dela v ameriškanskih rudokopih. Tu dostavil je še, storilo bi Filipovo vladno dobo za vse čase slavno ter dvignilo Filipa visoko nad njegove prednike, zakaj ti so gotovo v tem obziru zanemarili svojo dolžnost. (Vida y Virtudes del Venerable Siervo de Dios D. Juan de Ribera, por el

R. P. Fr. Juan Ximenez, Roma 1734, 4 to, p. 367—374, 376—393. — Circourt, Histoire des Arabes d'Espagne, Paris 1846, III. 168, 351. — Watson's Filip III., London p. 214—221. — Geddes' Tracts, London 1730, I. 60—71). — Ti nazori in opomini niso bili samo v soglasju z nazori španske cerkve; bili so tudi podprti po osebnem uplivu nadškofa v Toledu, ki je bil španski primas in je te opomine gorko podpiral. V eni reči se vender ni ujema z nadškofom v Valenciji. Zadnji je menil, da otroci pod sedmim letom brez verske nevarnosti lahko ostanejo v Španiji, čemur je toledski nadškof najostreje ugovarjal, češ, da noče spravljati v nevarnost čiste, pravoverne španske krvi, ki bi se po brezvercih umazala. Rajše nego pustiti enega teh brezvercev, ki bi utegnil zapeljati deželo, naj pridejo vsi moški, ženske in otroci naenkrat pod nož. Močna cerkvena stranka je bila za to, naj se Moriski ne izženejo iz dežele ampak kar pobijejo. Hotela je, naj se da izgled vsem narodom, kako je postopati z „brezverci“. Najbolj se je s tem mudilo slavnemu dominikancu Bledi, kateri je rekel, naj se kar vsem Moriskom prereže vrat; Bog bode že na onem svetu odločil za nebesa one, ki so v resnici pravoverni, od tistih, ki se samo hlinijo za prave katoličane. Nastalo je hudo preganjanje, morjenje, požiganje, skrumba žensk, ki so se odganjale, metanje otrok v morje itd.

Tako osrečuje klerikalizem! To je črn list iz črne zgodovine črne stranke! Nahajajo se še bolj črni!

Po takih in enakih neovrgljivih zgodovinskih dokazih, kam vodi fanatični klerikalizem, pride nesramen klerikalni fanatik s svojim pamfletom, v katerem trdi da narodi trošijo ogromne svote za posvetno učiteljstvo, „ko se vendar govori, da so učitelji lumpje, t. j. pijanci, ponočnjaki, babjeki in kar je takega več; da se nahaja pijan učitelj za plotom ali doma med tem, ko čaka razred nanj“. Zopet drugi so mu „renegati, narodni neznačajneži, samomorilci.“ — Tako govori fanatičen duhoven, član one družbe, ki je bila vedno nasprotna neodvisni vedi in omiki ter ovira napredka one družbe, ki ne prideluje nič ne za usta, ne za život, ampak žive viteško od pridelkov in izdelkov drugih. S tem nočem žaliti pravih duhovnov, ki v resnici koristno delujejo, učeč naše ljudstvo pravo moralo, prave Kristove nauke, ki ostanejo večnolepi in vzvišeni, ampak pokazati na one, katere bi Krist z bičem izgnal iz svoje cerkve, ko bi zopet nastopil med nami, videl njih dela in gospodarstvo z ljudskim mozgom!

Poglejmo, kako stoje v resnici reči glede ljudskih učiteljev.

Mogoče je, da se kje nahaja učitelj-pijanec, ki ne dela časti ne sebi ne svojemu stanu, a taki se nahajajo tudi med duhovni in drugimi stanovi. Saj smo ravno pred nekaterimi dnevi čitali, da nekdo ni bil imenovan kanonikom, ker so ga šteli za pijanca. — Ali ne zapazujemo na posameznikih izmed duhovščine, če jih drugega poleg drugega postavimo, vseh sedem glavnih grehov? Le hudoben in neumen človek razširi greh ali napako posameznikov na uzorno ali dobro večino ali celo na ves stan. Da, da, Kristovi nauki so krasni, le škoda, da se jih nekateri oznanjevalci, ki imajo na jeziku Boga, v sreču pa hudiča, sami nočejo držati ter udarijo na nasprotno stran!

Ljudski učitelj ima na teden v šoli 28 do 30 ur obveznega pouka v skupinah in oddelkih. Treba se mu je za pouk pripravljati, naloge popravljati, uradovati in

poleg tega si na eden ali drugi način zaslužiti vsaj okoli 300 gld. na leto, s postranskim delom, ker drugače ne more izhajati z družino, naj še tako skromno in varčno živi.

Ljudski učitelji živimo sicer v pomanjkanju, a v prijetni zavesti, da smo dosti bolj potrebni in koristni udje človeške družbe nego ona duhovščina, ki je ljudem v nadlogo ter razširja mesto vzvišenih Jezusovih naukov obrekovanje, sovraštvo itd. — Kjer se ljudstvo v posvetnih rečeh ne pusti voditi od duhovna čez drn in strn, ampak v državljskih zadevah ono vodi duhovna, dokler si ne pridobi potrebne omike in izkušnje v posvetnih rečeh, tam imajo koristne delalce v „Gospodovem vinogradu“, drugače je pa v občinah, kjer ljudje, celo prvaki, ne mislijo samostalno tako daleč kakor jim nos sega. Duhovni v takih občinah se prevzamejo, postanejo srditi nasprotniki vsakega od njih neodvisnega koraka, ustanovljajo posojilnice, če so tudi v bližini že druge, postavljajo krčme, prodajalnice, zabavljajo na prižnicah, zlorabijo spovednice, se vtikajo v zakonsko življenje in postanejo prava nadloga ljudem, ki imajo še toliko možgan, da ne morejo slediti vsaki neumnosti. Taki farji agitujejo po ženskah in mnogo teh dere za njimi, ker so dolgih las, a kratke pameti, duševno slepe ter ne vedo, da je koncil v Makonu v 6. stoletju z enim glasom večine milostno priznal, da imajo ženske dušo,* da se tedaj smejo šteti po naših nazorih med ljudi in ne med živali. Kaj bi bilo z današnjim ženstvom, če bi bil en sam glas odmanjkal? Ne smeje bi se puščati v cerkev, k ofru, spovednici, k oltarju itd. — Zakaj naše „Slomškarice“ tudi takih partij nikoli ne razpravljajo, ko so vendar tako zanimive?

Ljudski učitelj! Ponosno glavo kviško! Ti si koristen ud človeške družbe! Ljudstvo je Tebi dolžno in ne Ti ljudstvu. Ti poučuješ v rečeh, ki jih mora znati budist (katerih je največ na svetu), katoličan, protestant itd., itd., ki jih mora znati vsak človek, ako noče ostati tele med svetom in hlapcem hlapec. Ti nisi in ne bodeš trgal ljudem trpinom jezika iz ust, pekel in kuhal živega človeškega mesa, lomil živim siromakom kosti, jih natikal na kolec itd. Naj posamezni hudobni farji še tako šuntajo proti Tebi, ohrani vendar mirno kri, izpolnuj vestno svoje dolžnosti, živi v urejenih razmerah, ne odgovarjaj na take oslarije kakor so bile o Tebi v Novem Listu, če nisi že prej opravil svojega stanovskega dela in svojih dolžnosti. Stori tako in — peklenska vrata Tene premagaj!

Rešetar IV.

Hribar ali Žičkar?

(Dopis s Štajerskega).

Članek „Hribar ali Žičkar?“ v predzadnji številki „Uč. T.“ je bil umesten, je osvetil volilno borbo v V. kuriji na Štajerskem v pravi luči, ker „Slov. Gospodar“ sika in piha kot kača, katerej si stopil na rep. Tovariši, skrbite, da prodere Hribar s čim večjo večino, da bode poraz klerikalcev tem hujši! Stojte trdni kot skala in porabite še ta čas, kolikor ga je še. Naj „Gospodar“ piha

in sika in blati, še enkrat kličem, vsi na krov, do zadnjega vsi, zakaj ne sme in ne more nam biti vse eno, zmaga li Hribar, ki nam je prijazen, ali pa Žičkar, ki pripada k stranki, katera nima za nas družega kot blato, ovadustvo in podlo natolcevanje! Bodimo oprezní in ne zaupni, ker klerikalci bodo zlorabljali in zlorablajo vse tudi najsvetejše reči za svoje agitijske namene. Potrebna je vestna kontrola, da ne zwabijo katerega naših na svojo stran ali da katerega ne zbegajo in ne splašijo, da bi ne prišel k volitvi. Volilni možje-učitelji zberite na dan volitve vse naše volilne može okrog sebe, da nam klerikalci katerega v zadnjem trenutku ne zbegajo in ne splašijo s svojim „večnim ognjem“, ki baje čaka vse Hribarjance.

Da ni Jelenc prodril na Kranjskem, nas naj ne plaši — to nam naj le podžge naš pogum, da bomo vsaj mi dosegli uspeh, ker so tam bili nesrečni. Sicer pa moramo pomisliti: klerikalci so že sto in sto let organizovani v močno falango, so skozi sto- in stoletja vcepljali in vtepali sužensko vdanost in spoštovanje do duhovništva, njih moč je vkoreninjena že skozi sto in stoletja, in mi, in naša moč?! Komaj 30, beri trideset let še le je, da smo pričeli živeti in se zavedati osvobodni krute sužnosti! Naša organizacija je še mlada, tako rekoč, le od včeraj, naš vpliv še ni vkoreninjen, in vendar že 12.000 glasov naših! To je vsekakor lep uspeh, ki nas mora v srce veseliti.

Kako umazano se agitira za Žičkarja, kaže „Gospodarjev“ pampflet na zavedno štajersko učiteljstvo. — Čujte, čujte! „mariborska gospoda“ baje ne ruje zoper Hribarja, temveč le zoper nas „posilnemške in jungovske“ učitelje, ker v štev. 2 dne 13. 12. 1900 pravi, da Hribarja kot poštenjaka ceni in čišla. Hinavci, na jeziku hvalo, v srcu pa srd! Ne sodimo po besedah, temveč po dejanjih. Čemu potem ta ostudna gonja zoper Hribarja, če vam je simpatičen, če ga res cenite in čišlate? Ta izjava je zopet izbruh starega sovraštva, je nov dokaz, kako zaklet sovrag je „Gospodar“ učiteljstvu in šoli. Jezi vas, ko uvidevate, da vam vaša nepoštena sredstva pri agitaciji zoper Hribarja ne pomagajo več, da bode Hribar vendar le voljen, čeprav zoper „voljo duhovnikov“. In sedaj le po istih, ki so ljudstvu odprli oči, ki so za Hribarja delovali, ker njemu ne morete več škoditi. Tako ovađništvo je podlo!

„Slov. Gospodar“ pravi, da učiteljem odpušča (kako milostno) če bi zahtevali (aha tako, drugače pa ne!), da agitujemo za Hribarja. — Da, prečastita gospoda, bomo zahtevali, prosili bomo kleče prav ponižno, da nam milostno odpustite, da smo se drznili imeti svoje od vašega različno prepričanje in da smo se predrznili to svoje prepričanje tudi zagovarjati in neustrašno braniti celo zoper „nedotakljivo in sveto voljo duhovnikov“, zoper katero še ni bil voljen nobeden slov. štaj. poslanec (kolik greh! in tisti „večni ogenj“, ki baje čaka vse Hribarjance, je pripravljen tudi za nas!). — Zahtevali bomo, da zahtevali zadostila in ne milostnega odpuščanja, in ne zato, da smo se „drznili“ agitovati zoper duhovniško voljo, temveč zahtevamo popolnega zadostila, ker nas blatite in sramotite pred ljudstvom! Klerikalci nič se ne strašite za svoja „blažena telesa“, ne bomo vas zvali na dvoboj, zadostilo bomo dosegli na drug način in ga bomo tudi dobili slej ali prej.

„Gospodar“ nam torej indirektno odpušča (seveda kleče moramo prej prositi), a naš demuncira in blati kar

*) Franz Lütgenau. — Natürliche und sociale Religion. Verlag von J. W. Dietz. 1894. Pis.

nekoliko vrstic niže že, ko piše: „Mi smo prepričani, da se že Hribar, katerega osebno spoštujemo kot poštenjaka, sramuje svojih trabantov, ki se mu vesijo za suknjo.“ — Če kdo pošteno deluje po svojem prepričanju, še pač ni trabant in se ne vesi nikomur za suknjo, pač pa isti, ki agitujejo, in celo nepošteno, iz koristolovstva proti svojemu lastnemu pripračunju, kakor delate to vi, klerikalci, ker morate tako, ker visi nad vami Damoklejev meč — škofova palica. Vestno delujemo in se trudimo za blaginjo narodovo leto in dan, od zore do mraka, ko poučujemo in vzgojujemo, popravljamo naloge, se pripravljamo na pouk, delujemo za nadaljno izobrazbo in probujo ljudstva v raznih društvi itd. ter si svojo borno in toli in toli zavidano plačo pošteno zaslužimo, gotovo bolj kot marsikateri „gospod“ ki ima po 24 ur prostega časa na dan, ki se radi dolzega časa vozari na „božja pota“ v Rim in drugam, ki ne zna drugega kot otroke pretepati v šoli in na prižnici in v spovednici hujskati in agitovati, zabavljati in javkati, da vera peša, kako se baje duhovnikov premalo (!) spoštuje, če ne zaplešejo takoj vsi tako, kakor je zapiskal kakšen domišljavi kaplan ali župnik. In takšni ljudje nam predbacivate, da smo trabanti, ki se drugim vesimo za suknjo!?! Da, blatiti in črniti in zavijati (v tem ste res mojstri) je lažje nego resno delovati v prid naroda!

Hribar ni nikoli prosjačil za mandat, kot delajo to klerikalci, in mi učitelji se mu nismo nikdar ponujali in se mu ne. Ljudstvo je poznalo Hribarjeve vrline in zasluge ter mu hoče sedaj v znak svoje hvaležnosti in svojega zaupanja do njega poveriti svoje zastopstvo. Učiteljstvo je istotako poznalo njegove zasluge in vrline, ki jih vi klerikalci, sedaj tako teptate in blatite. Če podpira učiteljstvo Hribarjevo kandidaturo, izvršuje le ljudsko voljo, in nikakor ne leta za njim ter se mu ne vesi za suknjo, pač pa kažemo svojo značajnost in svojo politično zrelost, ker ločimo prijatelja od neprijatelja, luč od teme, in ker se nismo zbal in sene bojimo javno neustrašeno nastopiti za svoje prepričanje!

Nehote je „mariborska gospoda“ sama pripoznala, da je Hribar poštenjak in kot tak, ki ga cenite celo vi, njegovi zagrizli nasprotniki, pač ne potrebuje trabantov, ki bi se mu vesili za suknjo. Ali Žičkarjanci niso Žičkarjevi trabanti, ki se mu vesijo za suknjo?! Če je Žičkar poštenjak, se mu je pač treba sramovati svojih trabantov, ker ti delajo z vsemi nepoštenimi sredstvi, z lažmi, obrekovanjem i. t. d. ter zlorablajo celo svete prostore v svoje namene. Čas bi bil in zelo bilo potrebno, da bi zopet prišel Kristus, splel iz vrvij bič ter vas, politične kramarje, nagnal iz svetišč, kot je nekdanji judovski koristolovce. Vi, klerikalci, pač gledate, da bi dobili čim več trabantov, ki bi se vam naj vesili za suknje — od farovške kuharice do zadnje tercijalke, od dostojanstvenika do zadnjega capina, od vernega kmetiča do propalice, ki jo vabite s kronami, pijačo i. dr. v svoj tabor, samo da koristi, — dober je. Kakor je Hribar poštenjak, tako smo tudi mi narodni učitelji, njegovi somišljeniki, gotovo desetkrat bolji nego si ti, efijatska duša, ki si zgoraj omenjeni pamflet na učiteljstvo pisala, ki prodajaš „nemškutarskemu Štajercu“ za 120 gld. svoje prepričanje in svoj narod. Fej vam, efijaltski hinavci! Drugim iščete pezdri v očesu, a bruna

ne vidite v lastnih očeh. Taki podli Efijalti hočejo zavednemu narodnemu učiteljstvu pritisniti pečat posilinenštva, jungovstva, brezverstva... Seveda ravnaajo se po reku: „Le meči blato, nekaj se ga gotovo prime.“ Tako podlo ovaduštvo se dela namenoma, naj bi počelo ljudstvo mrzeti in črteti svoje vrle učitelje: saj je „drukano“, da so ti, posilineneci, peklenški jungovski brezverci in Bog ve kaj strašnega še!

„Slov. Gospodar trdi, da vas jaz hočem, dragi tovariši, podkuriti“ zoper Žičkarja. O ne, le volite ga, agitujte zanj. Zakaj bi volili in delovali za Hribarja, ki je poštenjak, prijatelj preklicanih posilinenških in jungovskih učiteljev in svobodne šole, ki je vnet za izobrazbo in napredek ljudstva? Le volimo Žičkarja, da bodo imeli klerikalci jednega člana-poslanca več, da bodo lažje in hitreje dosegli, da bi se ljudstvo ne bi „preveč“ izobrazilo, in da mi učitelji ne samevali več (ker sedaj „imamo preveč prostega časa“ ter „vsled prirojene človeške slabosti zabredemo“ na „posilinenška in brezverska jungovska pota“, „v nas se zaplodi vsled zadolžavanja i. t. d. beda in demoralizacija, da nas postane veliko število renegatov in narodnih neznečajnejšev“, „brezdušnih zlotvorov“, da smo „lumpje t. j. pijanci, ponočnjaki, babjeki in kar je takega več“...) temveč da bomo trabanti „v zornih“ farovških gospodov, da se jim bomo vesili za suknje — proseč vsakdanjega kruha!

Tovariši, še je čas, delujte, agitujte, da ne bo prepóźno!

D o p i s i.

Kranjsko.

Iz škofjeloškega okraja. Narisati hočem v naslednjih vrsticah, v kako neznosnem položaju živi dandanes svobodomiseln učitelj. Seme, katero so vsejali klerikalci v svojih umazanih listih: Slovenec, Domoljub itd., gre prav bujno v cvetje in donaša sadove. Evo Vam dokaza:

Službujem že sedem let na novo ustanovljeni enorazredni ljudski šoli. Prvi učitelj sem na tej šoli. Ves čas svojega tukajšnjega službovanja so me ljudje radi imeli in spoštovali. Pred petimi leti me je prejšnji tukajšnji župnik pri knezoškofjskem ordinarijatu pohvalil, ker sem za časa njegove bolezni poučeval veronauk.

Za to uslugo mi je knezoškofjski ordinarijat poslal sledeče pohvalno pismo za vzgledno versko-nravno vzgojo: Nro. 749.

An den Herrn R. Z., Volksschullehrer in R.

Nach Bericht des Herrn A. K., Pfarrer in R. haben Sie während seiner Krankheit im verflossenen Jahre nicht nur den Religionsunterricht an der dortigen Volksschule eifrig ertheilt, sondern lassen sich überhaupt die religiös-sittliche Erziehung der Schuljugend bestens angelegen sein. Hiefür wird Ihnen hiemit der Dank und die wohlverdiente Anerkennung in der sicheren Voraussetzung ausgesprochen, Sie werden sich auch in Hinkunft bestreben, im schönen Einvernehmen mit der Seelsorgegeistlichkeit durch Wort und Beispiel zum Besten der Jugend zu wirken. Gott der Herr aber, von dem allein das Gedeihen unserer Arbeiten und Bemühungen kommt, gebe Ihnen, Ihrer Familie und Ihrem Wirken seinen reichsten Segen.

F.-b. Ordinariat Laibach 20. März 1995.

Jacobus,
F.-bischof.

Izrečno povdarjam, da sem bil, kar mi lahko vsi moji znanci in župniki potrdijo, vedno istega političnega prepričanja, kakor sem danes. Vzlic temu sem bil do sedaj povsod spoštovan in priljubljen pri ljudeh. Ko so se pa začele bližati letošnje državno-zborske volitve, začelo se je tudi ono nečuvveno hujskanje naše podivjane duhovščine po „Domoljubu“ in „Slovenču“, kakor tudi iz prižnic zoper šolo in učitelje. Nekateri ljudje iz mojega šolskega okolišča so naročeni na „Domoljuba“ in smrdljivega „Dihurja“. Vse, kar iz teh listov bero, smatrajo v svoji zaslepljenosti za sveto resnico in božjo besedo. Začeli so me gledati po strani in čul sem semintja sovražne besede. Cvet je pa pognala po uma-zanosti duhovščine zasejana kal pri bivših volitvah. Kdor me pozna, ve kako miroljuben človek sem. Tudi pri sedanjih volitvah nisem ne agitiral, ne nikomur usiljeval svojega prepričanja, vedel sem, da je vse zaman pri naših ljudeh, ki imajo besede duhovnov, bodisi izgovorene, bodisi pisane, za božje. Svojih državljanskih pravic sem se pa poslužil in šel volit kot zaveden naprednjak in po svojem prepričanju kandidate narodno-napredne stranke.

Že na potu na volišče me napade neki občan brez vsakega povoda z besedami: „Jaz grem tudi k volitvi, a ne bom volil tistega Jelenca, kateri je druge vere in pravi, da se mora vera iz šole spraviti. Vi učitelji učite otroke v šoli proklinjati“. Vprašam ga, kedo mu je to povedal. A on mi odgovori: „Saj sem slišal, da je sedanja šola prokletstvo za ljudstvo. Vi učite v šoli: vera naj bo taka ali taka, vse eno bomo izveličani, saj ni pekla ne nebes. Učitelji ste taki ljudje, kateri prav nič ne znate, ker niste mogli nobene šole izvršiti, ste postali učitelji. Učitelj napravi dva „klasa“, pa je dober za učitelja.“

Po volitvi, 12. grudna so se naši zmage pijani ljudje v gostilni zgovorili, da me napadejo, ko se bom domov vračal. Hotel sem sam iti v gostilno, a prijatelj me je poprej ustavil rekoč, da me ubijejo, ako bi se prikazal v to gostilno. Zatekel sem se k prijatelju žel. uradniku na postaji in čakal, da se je stemnilo. Zvedel sem in zato imam priče, da me bodo domu vračajočega dejansko napadli in da bi živ ne prišel iz rok podivjane pijane tolpe, sem bil zagotovljen. V temni in mrzli noči šel sem proti domu in se ogibal daleč v stran, ako sem glasove slišal. Bil sem v smrtni nevarnosti, kakor sem morda še danes in si tudi sedaj ne upam nikamor sam. Od volitve sem me brez izjeme vse sovraži, smatrajo me za največjega brezverca in pohujševalca otrok. Zoper mojo osebo ne morejo ničesar drugega navesti, kakor to, da sem napredne kandidate volil. Največje sovrašтво izvira samo iz tega, ker sem učitelj, zakaj boj klerikalcev je bil sedaj tudi boj zoper učitelje in njih namen: učitelj mora izgubiti pri ljudstvu ugled, pri svojih učencih pa avtoriteto, potem bo moralno uničen, se je žalibog pri nas uresničil. Bog jih kaznuj! Moje duševno trpljenje radi tega sovrašтва mi je že na zdravju škodovalo in živeti v vednem strahu, da me dejansko napadejo, me je moralno zelo potlačilo.

In vse to imajo na vesti naši duhovniki, ki naj veljajo za Kristove namestnike! Odgovor bodo sami enkrat dajali pred sodnim stolom in da bode ta odgovor težak, mora izprevideti vsak veren kristjan.

Pa še nekaj. Predsednik našega kr. š. sveta mi je pisal: „Zvonček, katerega izdaja oni zloglasni Jelenc,

se ne bo več prebiral v naši šoli. Proč ž njim iz šole!“ Jaz pak sem mu odgovoril: „Ljubi ‚Zvonček‘ bo še vedno zvonil v naši šoli, dokler bom jaz tu. Amen.“

R. Z.

Istra.

Odgovor B. Dubroviću. Gosp. Božo D. bi nam bil kmalu celo menežarijo živalij naštel v 34. št. „Tovariša“. Misli li, da smo ustanovili „Zavezo“ in nje glasilo „Tovariš“ za take namene! Škoda za papir in čas! Istina, s tistim svojim dopisom ni prav nič povedal, ter se tudi ne pričakuje, da bi on za nas kaj dobrega povedal. Tiste njegove primerjave s še starejšim Ilijem niso za bralce tega lista!

Na dano mu „prošnjo“ v tem listu št. 32., ni znal drugega odgovoriti, kakor to namreč — „da je prezgodaj (mi smo pa mislili, da bo prepozno — kako se človek moti) — da morajo biti kandidati poprej proglašeni (tu se dela g. B. D. nevednega) in, da se mora čakati, da nam oni razvijejo svoj program.“

Anti že ve on, kako in kaj! — No, do tu smo vender dognali, da se vender nekaj ima v mislih: program s stališča učiteljstva, kar gotovo ni prav nič v škodo narodni stvari.

Zadovoljni smo tudi, da smo dognali, da je uredništvo tega lista navzlic vsem pretnjam nekterih novin, na „jasnem“ s tistim obožavanjem“ B. D., kar nam svedoči opetovana opazka: „klerikalizem ne bo prizanesel tudi Istri!“ — Povemo pa tu že zdaj, da se nam že davno obljubuje, da ko bi kdaj prišli znani elementi do prevlade, da se oni vržejo na nas z vsem sovraštvom — in to zlasti izvenistrski na domačine. Zdaj smo jim torej le v porabo. — Kdor ne verjame — bo še okušal!

A po besedah g. B. D. bi sodili, da on pozna od onih, ki jih „obožuje“, vse ter s željo pričakujemo, da nas on g. B. D. kot društveni predsednik, preseneti v bližnji bodočnosti z razglasom na istrsko učiteljstvo z veselim programom kandidatov, kateri se izrečejo, da se bodo v tej državni polovici čestito potegnili (in to je, kar zahtevamo — pa mir besedi) za poboljšanje učiteljske eksistencije ter varovanje njihove uzakonjene (na katero so prisegli) stanovske svobode, to temveč, ker se (kar g. B. D. naglašuje) 99% učiteljstva bori za svobodo o sedanjih volitvah složno s čestitim svečeništvom.

Tudi naravnost nelepo bi bilo, da ne rečem grdo, ako bi se teh 99% učiteljstva preziralo ozirom njihovega stanovskega stremljenja, ali pa še celo jim pomolilo pod nos tak tiskan program, kakor se jim je, žal, da ne moremo pozabiti, pred leti od čestitega kandidata, kateri program je bil deloma naravnost žaljenje trudečega se učiteljstva, zakaj vemo, da imamo v šoli že zdaj našo versko, a ne turško vzgojo. Za dogodljaje „Tutti, frutti“ — naj se išče kje drugod izvora, najmanje pa v naši vzgoji. Vidi se, da gre v pozabljenost stari pregovor: „Riba pri glavi sm . . .“ Kako se pač zelo zatajuje to učiteljstvo!

Glede onega osobnega zaletavanja (kar pa mi nismo navajeni) smo pa vender prisiljeni odgovoriti brbljavemu junaku na š nogi B. D., kateri ima obzorja mondialnega (od kod neki?!) le toliko, kolikor ga vidi s sv. Matejskega zvonika, da tistih misli (ne moremo reči načel) je bil pri nas že pokojni Jozo iz Žlebinke l. 1828. ter, da ta g. B. D. se stavi na dan s polnim svojim imenom, kakor v Mariboru pri „Zavezi“ s svojo smešnostjo, le radi prikupljivosti in prilizovanja, ker ve, da takim načinom

je človek v sedanjih časih in okoliščinah najbolj zavarovan. — Taki junaki pa se mi zde ob času domovinske sile in potrebe enaki onim, ki varujejo domačo peč. Ko vidim take junake, spomnim se vselej na vojaške nabore; namreč, prav oni kmetski fantje najbolj razgrajajo in upijejo ono znano: „sam cesar bi rad vedel, kje ti fantje rasejo“ — prav oni, ki jim gospodje rečejo: „untauglich“. Žal, enaka je časih z narodnjaštvom!

A junak B. D. naj zna (kakor tudi oni B.), da je v momentu svojega brbljanja pred kolegom Ž. ali Š. — gotovo ga nategneta za — uho, kakor tudi marsikatera učiteljeva soproga bi mu ne prizanesla, pa bi se mu tem načinom zahvalila za svoje otroke. — Toliko smo bili prisiljeni odgovoriti g. B. D. na njegov dopis.

Naša svrha — je razsežna. Mi delamo brez slavlja za narod vsaki dan v šoli s poukom in vzgojo, tako, da se nobeden drugi ne more meriti v tem; a delamo tudi za ljudstvo sploh. Mi se ne vprašamo samo, ali je kdo naroden, mi se vprašamo tudi, ali je dotični v prvi vrsti — človek. Človek pa je tisti pri nas, ki ima plemenito srce in da ga diči krona morale. A zraven se vprašamo, ali je dotični koristen ud človeške družbe? Zato pa, kdor je odkritosrčen, ima tukaj boj. Mi se borimo na eno stran proti ničemurnosti, objestnosti, terorizmu — na drugo stran proti hlinjehju, klečeplastvu, hinavstvu! Proti tistemu podlemu besedičenju in kimanju v človeški družbi, ki se vedno bolj širi in kjer pride vsako „nič“ na površje, vsled tega se mnogi pametni odtegne take družbe. — A mi želimo, hočemo, delamo in se borimo, da pošten, pameten, delaven, moralen mož zadobi spoštovanje in veljavo v družbi; da pametna, moralna, krepostna ženska se bo cenila povsod! Ne pa narobe — da le kako „nič“ kupi narodno cikorijo — pa je na površji! — Na poštenju, na delu — sloni družina, na morali cel narod — tak narod hočemo mi, tako ljudstvo!

Čo smo pa potem vredni poštenega kruha, naj trezni sodijo!

In kakšen kruh ima naša deca — za to delo? Bog ne daj, da ne bi imeli pomoči od svojih starišev za naše otroke! Nam se smilijo zapuščeni, za katere se nikdo ne oglasi. Vdove, sirote, nedolžni otroci učiteljstva se nam smilijo. Za te imamo veliko srce, za te imamo vroče solze . . . Pač žalostno, pač bitka ironija vsega pravega, dobrega in lepega, da se nobeden niti odzove ne, da bi obljubil, da hoče delati za te tam, kjer se da kaj doseči! — Bodo li naše prošnje vedno dobile mesto kruha kamjenja?! Kako dolgo še?!

Društveni vestnik.

Učiteljsko društvo za radovljjski okraj je priredilo dne 8. grudnia v gostilni J. Wucherjevi v Lescah vzajemno z bralnim društvom na Bledu in v Radovljici besedo v proslavo 100letnega rojstva pesnika-prvaka Fr. Prešerna, ki se je kaj posrečila. Splošna sodba o tej veselici je le ta: učiteljstvo našega okraja ima v svoji sredi tako izborne moči, da je le splošna želja, da bi se enake veselice še mnogokrat priredile. — Po navdušenem govoru dr. Janko Vilfana ter po izredno lepi deklamaciji Franice Vovkove so se odlikovali naši tovariši E. Guštin, G. Pianekski ter Fr. Rus. Izreden užitek smo imeli od samospevov G. Pianekkega ter Fr. Rusa, nič manj pa od proizvajanja na glasoviru E. Gustina, ki je v tem oziru, kakor tudi prva dva, pravi umetnik. Zbore je proizvajalo največ bralno društvo na Bledu in sicer prav izorno; saj drugega ni pričakovati,

ako nastopi to društvo pod zaslužnim vodstvom našega tovariša Fr. Rusa na Bledu. Da bi vsak okraj imel samo enega tovariša, ki bi bil tako zmožen, tako požrtvovalen in tako vztrajen kakor je ravno naš tovariš Fr. Rus. Prava sreča je pač, da je on ravno na tako važnem mestu kakor je na Bledu.

Odlično občinstvo je zasedlo pač zadnji kotiček, vendar smo pogrešali marsikatero kolegino in marsikatero kolego. Želim samo več takih veselic — da pa odlično občinstvo našega okraja želi takih veselic kaže naša zadnja beseda. —y.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zborovalo bo dne 3. prosinca 1901 ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Letno poročilo.
4. Konečni sklep glede predelanega rokopisa „Slomšek kot pedagog“.
5. Volitev dveh pregledovalcev društvenih računov.
6. Volitev novega odbora.
7. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vljudno vabi

Fr. Šorn,
t. č. predsednik.

Učit. društvo za celjski in laški okraj ima svoje glavno zborovanje dne 6. prosinca 1901 točno ob 11. uri dopoldne v okol. deški šoli v Celji z naslednjim vzporedom:

1. Zadnji zapisnik.
2. Društvene zadeve in nasveti.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročilo blagajnika.
5. Volitev treh pregledovalcev računov.
6. Volitev odbora za l. 1901.
7. Določitev časnikov in knjig za l. 1901.
8. Eventualia.

K prav obilni vdeležbi vabi v imenu odbora

Armin Gradišnik,
t. č. predsednik.

Sevniško-brežiško učiteljsko društvo bo zborovalo dne 6. prosinca 1901. l. v šoli v Brežicah. Začetek ob pol 10. uri dopoldne. Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Poročilo o društvenem delovanju leta 1900.
3. Poročilo blagajnika.
4. O socijalnih razmerah v Avstriji (g. Knapič).
5. Želje in nasveti.

K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Hum pri Ormoži. (Vabilo) Učiteljsko društvo za ormoški okraj bode imelo dne 6. prosinca 1901 ob 1/2 11 uri predpoldan, v prostorih okol. šole v Ormoži svoj občni zbor po vsporodu, kakor je bil za drugi gruden 1900 naznanjen, le še pride na vrsto letno poročilo tajnika in blagajničarke, kakor volitev odbora za novo leto.

Eno uro pred občnim zborom bode ravno tam odborova seja.

K zelo obilni udeležbi v imenu odbora uljudno vabi

Anton Porekar,
t. č. predsednik.

Iz mariborske okolice. V zadnji skupščini učit. društva za tukajšnjo okolico, meseca listopada, se je pri obravnavi društvenih zadev odobril predlog o skupni organizaciji štajerskega učiteljstva, ter sta se izvolila dva delegata k bodočemu zborovanju. G. nadučitelj Avg. Požegar je imel poučen in zanimiv govor o šolskih in stanovskih zadevah. G. predsednik, naduč. Jos. Lasbacher, je zopet toplo priporočal, krepko podpirati „Knjižnico za mladino“ in mladinski list naj se za vse šole naročuje. G. ravnatelj M. Nerač pa je priporočal k mnogobrojnemu pristopu „Slovenski šolski Matici“ ter se za njo izvolil poverjenikom g. Frid. Pučelik, učitelj okoliške šole v Mariboru. G. učitelj Jos. Kotnik omenja ustanovitve dijaškega doma v Gradcu in učit. konvikta v Ljubljani, ter naglašja potrebo, da začnemo tudi slo-

venještajerski učitelji marljivo delovati, da si s časom ustanovimo dijaški dom, ter opozarja pripravljalni odbor, naj skoraj potrebno ukrene, da se kmalo prične v to svrhu uspešno delovanje. Na izraženi opomin izjavi član pripravljalnega odbora, da se bode odbor potrudil izvršiti svojo nalogo.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. Za ta naš priljubljeni mladinski list je priredil g. Iv. Bonač krasne izvirne platnice po 80 h, po pošti 10 h več.

„Ilustrovani narodni koledar“ za leto 1901. Ravno kar se je začel razpošiljati priljubljeni „Ilustrovani narodni koledar“, katerega je izdal Dragotin Hribar v Celju že za trinajsto leto. Kakor druga leta, se tudi letošnji koledar odlikuje po svoji moderni in prikupljivi obliki ter po poučni in zabavni vsebini. Koledarski del je vestno sestavljen. Razun važnejših določil o poštnem, brzojavnem in meničnem prometu, ima letošnji koledar pregled relativnega kurza vsega svetovnega denarja ter zaznamek deželnih barv v evropskih državah. — Zabavni del prinaša pesem „V Silvestrovi noči“ ter životopise „dr. Janko Pajk“ s sliko (spisal kand. prof. M. Pirnat), „Dragotin Kette“ (spisal dr. Fran Vidic) in „dr. Jože Kranjc“ s sliko (spisal prof. Karol Vertovšek). Leposlovno čtivo najdemo v spisih „Vzor“, (Kres), „Stric Kopašzvič“ (E. Gangl) in „Dva portreta“ (Fr. G. Kosec). Zgodovinska črtica je „Idrijčanka“ (P. pl. Radics). Prikupljiva je tudi pesmica „Slepec“ (E. Gangl). H koncu je pridejan pregled vseh važnejših političnih dogodkov po svetu v pretečenem letu. Tudi slike so letos posebno lepe in sicer pokrajinske slike „Mozirje“, „Št. Pavel“, „Škofja Loka“ in „Bled“ ter fantazijski sliki „Večer na obali Opatije“ in „Pozdrav iz daljine“. Cena temu edinemu ilustrovanemu koledarju v Slovincih je 2 kroni eleg. vezanemu ter 1 krona 40 vinarjev mehko vezanemu. Prijateljem in znancem se je razposlal kakor druga leta, kdor pa si ga želi na novo naročiti, blagovoli naj to storiti kmalu, ker bo sicer zaloga pošla.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: g. Davorin Trstenjak, ravnatelj v Gospiču na Hrvatskem, 20 K z geslom: „Slovensko učiteljstvo lahko ponosno stopa v XX. stoletje; zmaga bo njegoval.“ G. Ivan Krulec, učitelj v Ljubljani povodom povišanja v II. plačilni razred 4 K; g. Ivan Bajželj, učitelj na Jesenicah, nabral 12 K; g. Josip Petrič, trgovec v Ljubljani, 151.02 K in nekaj tirjatev vrednih 143.98 K.

† **Ivana Vidic**, učiteljica na Vrhniki, je umrla dne 25. grudna m. l. — N. v m. p.

„Slovenec“ molči, kakor grob na pamflet, ki ga je priobčil v „Novem Listu“ nam dobro znani župnik z Notranjskega, pač pa piše z nekakim samozadovoljstvom o tistih naših naročnikih, ki zaradi revščine niso mogli še poravnati naročnine na naš list. Hkrati se pa bije prav bahato na prsi, kako dobro pa gre v tem oziru „Slov. učitelju“, ne pové pa, da podpirajo to klerikalno limanco večinoma le duhovniki in prav malo učiteljev. Da pa duhovniki, ki imajo vsi mastne dohodke in nobene druge skrbi, kakor za svoj ego, take liste radi podpirajo, je znano vsakemu, ki količkaj pozna namene klerikalcev.

Mušica. Prvi „jager“ Kaj je Slovenski učitelj? Drugi „jager“: Slovenski učitelj je vrv, katero pomagajo klerikalcem spletati nekateri kratkovidni učitelji in učiteljice, da bi ž njo zadržili vrat ljudskemu učiteljstvu in novi šoli.

„Pranger.“ Tovariši in tovarišice, naznanite našemu vrlému „Tovarišu“ vse tiste učitelje in učiteljice, ki so naročniki „Slov. učitelja“ in tudi tiste, ki so pri državno-zbojskih volitvah volili, oziroma delovali za klerikalne

kandidate, da jih le-ta po zasluženju postavi na „pranger“ Hkrati naznanite „Uč. Tovarišu“ tudi vse tiste tovariše in tovarišice, ki hočejo biti nekak „Zuckerwasser“ ter niso naročeni ne na „Slov. učitelja“ in ne na naš list. Kdor ni z nami, je zoper nas!

Prošnja. Klerikalci agitujejo pri kmetih zoper novo šolo posebno s tem, češ, da je veronauka odmerjenih premalo ur na teden. Znano je pa, da najhujši kričaji najraje „špricajo“ ure veronauka v šoli. Prosim, da se nam naznani število ur, koliko so jih posamezni katehetje v minolem letu „špricali“.

Šolske voditelje prosimo, da naj kratkomalo zavrnejo „Slov. učitelja“, če bi jim ga hotel kak klerikalni predsednik kr. šol. sveta, ali kdo drugi uriniti za šolsko oziroma učiteljsko knjižnico.

Na račun krajnega šolskega sveta ne sme biti nobena šola naročena na naš list in ne na „Slov. učitelja“, ker se obadva pečata s politiko, pač pa sme biti naročena vsaka šola na „Popotnik“, ker je strogo pedagoški list. Za šole se sme naročati tudi „Zvonček“.

Osebné vesti. Gosp. Engelber Kavčič pri Sv. Križu, g. Anton Žibert na Ježici in g. Ivan Sonc v Preski so imenovani za nadučitelje istotam. Gspč. Ana Gerstenmayer v Št. Vidu pri Zatičini je imenovana za definitivno učiteljico istotam. Kompetenčnim potom so premešeni g. Konrad Mali iz Zagorja v Zagorje Toplice, gspč. Franja Bajer v Knežak, g. Potokar iz Drage v Št. Lorenc in g. Fr. Grailand iz Mirne peči v Kostanjevico. V status kranskih učiteljev sta bila uvrščena gg. Mihael Kosec in Jos. Tratar. V pokoj je šel g. Jos. Traven v Naklem.

Prošnja. Vdani podpisane začel sem izdajati list „Slovenska Družina“. Prvo številko poslal sem narodnim vzgojiteljem — p. n. duhovnikom in učiteljem — s prošnjo, da širijo list mej našim narodom, oziroma nabirajo naročnike. Cena listu je tako nizka, da si ga lahko naroči vsak bodisi posestnik ali delavec — če mu je le količkaj ležeče na tem, da dobi prava navodila za vzgojo otrok, zdravo in poučljivo čtivo za svojo družino, zahtevam primerna navodila za gospodarstvo in gospodinjstvo, čtivo za kratek čas in pregled o političnem gibanju, kolikor je pač za naše ljudstvo politike potrebno. Nemški list štajarskih Slovencev (Südsteirische Post) piše o „Slovenski Družini“ to-le: „Dandanes izhaja 46 slovenskih listov razne vsebine; lista za vzgojo krščanskih družin pa do sedaj še nismo imeli. Če pomislimo, kako zelo trpi človeštvo radi modernega življenja, moramo ta list z veseljem pozdraviti. Kdor le more, naj skrbi za razširjanje izvrstno pisanega lista.“

Ker pa nimam premoženja, da bi zalagal list ter čakal na naročnino morda vse leto, tedaj prosim, da mi vsak, ki si misli naročiti list, vsaj do Božiča pošlje naročnino (celoletna K 4, polletna K 2). Upam, da dá naše slovensko ljudstvo tudi temu listu življensko moč, saj je iz prve številke razvidno, da so me k temu podjetju napotili le dobri nameni.

Vzgojitelji in stariši slovenski! Ako mislite, da je moj list vreden in potreben, da se vzdrži, dajte mu življensko moč; ako pa sodite nasprotno, pa naj umre takoj po rojstvu.

Fran Rákuša,
Trst, Scuote nuove 18.

Iz dr. Tavčarjevega govora . . . „In tako je objedel in oglodal naš klerikalizem skoraj vsak stan; iz kmetov na prav rafiniran način iztiska zadnje žulje, mej tem pa vse druge stanove razkričava za krvosese. Posebno zoprna mu je šola. Ker dobro ve, da je on — klerikalizem — bacil, ki se more zrediti edino-le na mreni neumnosti, preži kakor morski volk po naši šoli in naše vrlo učiteljstvo bi prej kot prej rad potisnil pod svoje mlinske kamne! In vendar pričakuje lirični naš dr. Šušteršič, da bodete vi, slovenski učitelji, klerikalno volili, ter si tako sami spletli vrv, skatero vam bo potem dobrotljivi dr. Šušteršič z veliko radostjo vrat zadržnil. (Viharno kli-

canje: Tako je! Učitelji, dajte mu odgovor, ki naj še dolgo zveni po ušesih temu brez vestnemu političnemu kondetijeru!"

Učiteljske premembe na Štajerskem. Stalno je nameščena na Teharjih gđc. Olga Sittig, dosedaj učiteljica v Rečici. ZaSasno so nameščeni gospodje: Fran Grudnik v Dobjem, Emil Križman na Planini, Ferdinand Golitsch, na nemški šoli v Sevnici, Engelbert Hinterholzer na nemški šoli na Brežicah, Josip Polanc na Dobovi, Rudolf Arnšek v Globokem, Fran Kuhar v Kapelah in Marija Vavpotič v Olijem. V pokoj je šel nadučitelj v Dobovi g. Srečko Pirc, Omožitev se je dovolila učiteljici pri Sv. Barbari v Halozah gđc. Alojziji Freunsfeld z ondotnim učiteljem g. Fr. Cvetko.

Usposobljenostni izpit za ljudske šole so prestali v letošnjem jesenskem terminu pred mariborsko izpraševalno komisijo naslednji kandidati: oziroma kandidatkinje gg. Franc Cvetko pri Sv. Barbari v Halozah, Franc Jamšek pri Sv. Florjanu, Anton Pesek pri Sv. Duhu v Halozah, Janez Robnik pri Sv. Križu ter gospodični Amalija Hojoik pri Sv. Lenartu v Halozah in Micika Škrlec pri Sv. Miklavžu, zadnja z odliko.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1759

Kranjsko.

o. šol. sv. V krškem šolskem okraju se razpisujeta v stalno ali začasno nameščenje sledeči službi:

1. Nadučiteljska služba na dvorazrednici v Cerkljah s postavnimi dohodki, 100 K funkcijske doklade in 200 K stanarine.

2. Učiteljska služba na trirazrednici v Velikidolini s postavnimi dohodki.

Pravilno opremljene prošnje za ti službi vlagati je do 21. prosinca 1901 tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 22. grudnia 1900.

Z. 1591

An der zweiclassigen Volksschule in Fara - V as wird die Oberlehrer-Stelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiven, eventuell eine Lehrstelle mit den gesetzlichen Bezügen zur provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 10. Jänner 1901 im vorgeschriebenen Dienstwege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 16. Dezember 1900.

Z. 1573

An der einclassigen Volksschule in Suchen (Draga) wird die Lehrer- und Leiter-Stelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiven, eventuell provisorischen Bezügen ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 10. Jänner 1901 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 17. Dezember 1900.

Listnica upravnistva:

"Dragi tovariši! Nemalo dopisov in opazk prejel sem od vas cenjeni tovariši, v katerih mi izražate. Svoj srd nad „zvitarskim“ zavijanjem, s katerim secirajo naši „prijatelji“ moj zadnji listek. Hvala Vam za Vaše simpatije, ki ste jih to pot podprli dovolj trdno z denarjem!

No jaz nisem bil tako srečen, da bi bral one vrstice, ki so bile za „Tovariševo“ blagajno le reklama, vendar mi je vsebina po Vašem spisu znana.

Tovariši! Res gre „Tovarišu“ slabo radi razmer, kakor sem Vam jih zadnjič opisal — in pa ker je naš list navezan sam na se ter nima računati z nikakimi podporami.

Vendar pa lahko rečem, da se naših nasprotnikov pobožna želja, da preneha „Tovariš“, ne izpolni še dolgo dolgo ne, temveč upam, da bo dvigal svoj glas za našo svobodno in vendar verskonravno šolo in ž njo za naše stanovske koristi še, ko mene in onih, nikjer več ne bo!

Toda dovolj!

V novo leto — v novo stoletje stopamo. Dal Bog, da nam zasijejo boljši časi, kot jih imamo za seboj! Da jih pa prej zazremo, zato: Slo-

žimo se! Vsak deluj, kar mu velewa zavest. Vsak spodbujaj Svoje tovariše — pridobivaj nam novih naročnikov! Podpiraj vsak naš list gmotno in duševno!

Bratje! Odprite oči, poglejte okrog — pa sami presodite, ali imamo boljsega zagovornika od „Tovariša“!

Sedaj še nekaj naročil. Ker ne vem, ali dobim nove položne liste pravočasno, tudi ne vem, ali jih morem priložiti tej številki vsem naročnikom. Naročniki pa, ki dobe že sedaj položne liste z naslovom Slov. učiteljskega društva, naj blagovolijo iste takoj porabiti, ker se po izdaji novih najbrže ne bodo od poštne hranilnice več sprejemali. Pozneje se poslužuj pri vplačilih vsak le čekovnega računa.

Na ogled se pošlje samo prva številka; somišljeniki naj se toraj podvizajo z naročanjem.

Čitalnice, krajni šolski sveti in druge korporacije blagovolijo naj naročnino predplačati, ker se jim list po preteku gotovo ustavi.

Isto blagovolite storiti vsi naročniki, da nam prihranite znatne stroške, ki jih imamo z najljubšim poslom — s tiranjem.

Vsem ljubim tovarišicam in dragim tovarišem kličem: Veselo novo leto!

Ljubljana-Barje, 28. grudnia 1900.

Črnagoj.

V mojem založništvu je izšla Dimnikova:

Avtstrijska zgodovina za ljudske šole.

Cena broširani knjigi 2 K, lično v platno vezani knjigi pa 2-60 K; po pošti 20 h več.

Hhratu priporočam p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo

šolskih zvezkov

šolskih potrebščin, raznovrstnega papirja itd.

S spoštovanjem

Jos. Petrič.

Brunetova „Selovadba“

priporočena od c. kr. dež. šolskega sveta, se dobi v tiskarni Ant. Klein & Comp. v Ljubljani in pri vseh knjigotržcih trdo vezana po 3 K, mehko vezana po 2 K 60 h, po pošti 20 h več.

V zalogi R. Šeberjeve tiskarnice v Postojni je ravnokar izšel:

Ročni zapisnik

s koledarjem in z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem

ter z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1900/1901. — VII. Letnik.

Sestavil Štefan Primožič, učitelj.

Cena: za 75 učen. K 1-40, za 100 učen. K 1-50, za 125 učen. K 1-60, za 150 učen. K 1-70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Fr. Čuden

urar v Ljubljani

Mestni trg šte. 25 nasproti rotovžu
priporoča svojo bogato za-
logo vsakovrstnih

žepnih in stenskih ur

budilnikov, prstanov,
uhanov, šivalnih strojev
od 25 gld. naprej,
biciklov od 100 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo na-
tančno in točno.

Novi cenovniki na zahte-
vanje franko in zastonj.

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA

Prešernove ulice šte. 9

priporočata svojo
bogato zalogo izgotovljene

moške in ženske obleke

v vsaki velikosti ter najboljše
perilo in zavrtnice po naj-
nižji ceni.

Kdor si kupuje obleko,
ogleda naj si najprvo na-
jino zalogo.

Naročila po meri
izvršujejo se točno in ceno
na Dunaju

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo
franko in zastonj.

P. i. učiteljsvu znižane cene.

Pedagogiško društvo v Krškem

priporoča

sledede knjige po znižani ceni:

1. **III., IV., V., VI. Pedagogiški letnik**
prej 1 gld., sedaj 60 kr.
2. **Slavnostni pedagogiški letnik** prej
140 gld., sedaj 80 kr.
3. **Logika** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
4. **Občno ukoslovje** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
5. **Izkustveno dušeslovje** prej 60 kr., sedaj
40 kr.
6. **Jezikovni pouk** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
7. **Nazorni pouk** prej 130 gld., sedaj 90 kr.
8. **Navod k početnemu risanju** prej 40 kr.,
sedaj 30 kr.
9. **Pouk o črtežih** prej 40 kr., sedaj 30 kr.
10. **Stavbni črteži** prej 1 gld., sedaj 70 kr.

Te cene veljajo za naročnike, ki naroče knjige na-
ravnost pri odboru v Krškem. Pri cenah je vračunjena
tudi poština.

Češnik & Milavec

v Ljubljani

Špitalske - Lingerjeve ulice

priporočata slavn. občinstvu za pomladno
in poletno sezono svojo bogato, novo
založeno trgovino najlepših novosti v veliki
izberi za ženske in moške obleke.

Vzorec se pošilja po pošti brezplačno.

Poslano!

Častitemu p. n. učiteljsvu v prijazno priporočilo:

V korist šoli in učencem kupujte svinčnike**Hardtmuthovega fabrikata**

katerih zalogo imam edino jaz za vse slov. pokrajine.

Blago dobro, cena nizka.

I a

St.	Barva lesa in oblika	Trdost	Cena sklada = 144 kosov kron. veljava
100	Beli les, okrogel, rudeča znamka	št. 1 mehak	142
99	Cedrov les, Rudeča znamka	srednji	270
301	Rudeč les, politiran osmerokotnik, srebrna znamka	srednji	450
302	"	št. 2 in 3	504
504	Rujav, politiran, zlata znamka. Aust. penc.	št. I, II, III, IV	684

II a

Št.	Barva lesa in oblika	Trdost	Cena sklada = 144 kosov kron. veljava
119	Beli les, črna znamka, okrogel	št. 1 mehak	2—
97	Cedrov les, črna znamka	št. 2 srednje mehak	360
231/a	Črni les, politiran srebrna znamka, šesterokotnik	mehak, srednji trdi	684
123	Rudeč, politiran, srebrna znamka osmerokotnik	št. 1 do 4	8—
110	Rujav, politiran, natura znamka	št. 1 do 4	1620

Imam tudi veliko zalogo raznovrstnih
šolskih potrebščin.

Izšla je I. serija razglednic s Praprotnikovo podobo
v korist učiteljskemu konviktu. 100 razglednic
stane 7 kron.

Priporoča se uljudno

Iv. Bonač

v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviku. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfvovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **E. Kavčič**, trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **F. Lilleg**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
14. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mline Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Dunajski cesti Graiserjeva hiša v Ljubljani.
15. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
16. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Šelenburgove ulice.
17. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno

ilustrovani cenik

za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

(5)

Jos. Lenarčič & Comp.

na Vrhniki pri Ljubljani.

Jos. Petrič

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 4

tovarniška zaloga papirja • Tovarna papirnega blaga in šolskih zvezkov • Zavod za črtanje trgovskih, poslovnih in uradnih knjig po ameriškem sistemu.

Priporoča svoje izdelke papirnih ureč najboljše kvalitete in po najnižjih cenah, kakor tudi razne pisarniške, pismene, konceptne in ovojne papirje.

Nadalje priporoča svojo veliko zalogo pisalnega in risalnega orodja v največji izberi. Ceniki se dopošljejo brezplačno.

Za mnogobrojne naročbe uljudno prosi z vsem spoštovanjem

Jos. Petrič

tovarna papirnega blaga in zastopnik c. kr. tovarne papirja v Reki.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova knjigotržnica

— v Ljubljani —

ima vedno največjo zalogo vseh v naši kronovini uvedenih šolskih knjig in zemljevidov ter priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom v nakup:

Glavne oblike zemeljskega površja	2 gld. 50 kr.
Napete na platno in z luknjicami	3 „ 50 „
Napete na platno in s palčicami	4 „ — „
Zavojnina in frankovana pošiljatev	— „ 50 „

Slovenski stenski abecednik s slikami

na 25 tablicah 2 gld. 50 kr.; na 13 močnih lepenkah z obročki za obešanje 5 gld. 75 kr.; na 25 močnih lepenkah, vsaka posebe napeta, tudi z obročki za obešanje 8 gld. 75 kr. Za vozni list in zavojnino računamo 30 kr.

Praprotnikov mali šolski besednjak

slovenskega in nemškega jezika 6. natisk. — Obširno pomnožil in popravil Jakob Dimnik; cena vezani knjigi 1 gld.

Ženska ročna dela

za pouk na ženskih učiteljskih. — Sestavila Pavla pl. Renzenberg I. del: Kvačkanje, cena vezani knjigi 90 kr.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovoliijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franko. — Oznani in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/5 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Jožef Pance**. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.